

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 21
від 15 січня 2020 року

**Про проект Закону України “Про внесення змін до деяких законів України
щодо посилення державних гарантій для громадян, які проживають
в гірських та високогірних населених пунктах”
(реєстр. № 2003 від 03.09.2019)**

Головним комітетом з опрацювання законопроекту є Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Законопроект надіслано Комітету з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України Разумкова Д.О. для розгляду в установленому порядку.

Проект Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення державних гарантій для громадян, які проживають в гірських та високогірних населених пунктах” (реєстр. № 2003 від 03.09.2019), внесений народними депутатами України Шкрум А.І., Волинцем М.Я., Івченком В.Є. та іншими в порядку законодавчої ініціативи, за твердженням авторів має за мету посилення державних гарантій для громадян, які проживають у населених пунктах, які мають статус гірських та високогірних, та покращення їх соціального захисту.

Законопроектом передбачено:

- виокремити в окрему категорію високогірні населені пункти, які розташовані на висоті 600 метрів і вище над рівнем моря, за умови, що не менш як 50 % сільськогосподарських угідь у межах населеного пункту розташовані на схилах крутизною 20 градусів і більше;

- посилити державні гарантії соціально-економічного розвитку населених пунктів, яким надано статус гірських, зокрема гарантування державою електрифікації гірських населених пунктів, здійснення заходів щодо покращення екологічного стану таких територій, гарантування дотацій та субвенцій з Державного бюджету України місцевим бюджетам таких населених пунктів;

- розробити та затвердити державну цільову програму розвитку гірських населених пунктів;

- законодавчо закріпити пріоритети державної політики розвитку гірських населених пунктів;

- уточнити норми закону щодо надання пільг громадянам, яким надано статус особи, що проживає і працює (навчається) на території населеного пункту, якому надано статус гірського, а також передбачити право осіб, які та/або батьки яких мають такий статус, брати участь у конкурсі за результатами вступних випробувань у вищому навчальному закладі у межах установлених квот прийому до вищих навчальних закладів;

- при формуванні спроможних територіальних громад враховувати, що кількість навчальних, медичних закладів, закладів культури не може бути меншою ніж кількість таких закладів, що була до моменту утворення.

Відповідні зміни пропонуються до законів України “Про статус гірських населених пунктів в Україні”, “Про вищу освіту”.

Міністерство фінансів України не підтримує зазначений законопроект. В експертному висновку зазначається, що у пояснювальній записці суб’єкт законодавчої ініціативи вказує, що його прийняття не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України. Насправді, низка запропонованих змін потребуватиме виділення додаткових коштів з державного та місцевих бюджетів на:

- **збільшення тарифних ставок для працівників медичних, освітніх закладів, закладів культури та інших бюджетних установ, територіальних представництв органів виконавчої влади, інших державних органів, які розташовані на території гірських населених пунктів, на 25%, та на території високогірних населених пунктів – на 50%;**

- **збільшення розміру державних пенсій, стипендій, всіх передбачених чинним законодавством видів державної матеріальної допомоги громадянам, які одержали статус особи, що працює, проживає або навчається на території населеного пункту, якому надано статус високогірного, - на 40%;**

- **надання соціальної допомоги в розмірі до 50% від розміру встановлених пенсій пенсіонерам, які проживають в гірських населених пунктах, громадянам-інвалідам з дитинства та громадянам, які отримали інвалідність на виробництві, розташованому в гірському населеному пункті;**

- **фінансування державних цільових програм розвитку гірських населених пунктів;**

- **впровадження державних програм пільгового кредитування громадян для індивідуального будівництва, а також суб’єктам підприємницької діяльності для стимулювання підприємництва та створення нових робочих місць.**

Також до втрат бюджетів призведе реалізація положень щодо здійснення державної підтримки шляхом встановлення податкових пільг та преференцій (нова стаття 2⁻¹).

Крім того, окремі положення законопроекту не відповідають законам, що регулюють бюджетні відносини, а також положення законопроекту щодо

особливостей формування спроможних територіальних громад не є предметом цього нормативно-правового акта і потребують виключення.

Міністерство освіти і науки України зазначає, що запропоновані підвищення розміру державних пенсій, стипендій, всіх передбачених чинним законодавством видів матеріальної допомоги для осіб, що працюють, проживають або навчаються на території населеного пункту, якому надано статус високогірного потребуватиме додаткових коштів з державного бюджету.

Крім того, згідно Закону України “Про оплату праці”, доплати, надбавки, заохочувальні та компенсаційні виплати включено до розміру мінімальної заробітної плати. А тому, відповідні запропоновані зміни мають вноситися до Кодексу законів про працю України та Закону України “Про оплату праці”.

Міністерство соціальної політики України вважає, що зазначений **законопроект потребує доопрацювання.**

Експерти Мінсоцполітики зазначають, що автори законопроекту декларуючи виділення громадянам, які проживають, працюють і навчаються у високогірних населених пунктах, додаткової державної підтримки, не визначили конкретний перелік пільг.

Крім того, норми законопроекту щодо оплати праці не узгоджуються із законами України “Про оплату праці”, “Про статус гірських та населених пунктів”, запропоноване підвищення оплати праці не матиме стимулюючої функції для працівників. А пропозиції щодо надання обласними радами додаткових гарантій пенсіонерам, які проживають в гірських населених пунктах, поставить в нерівні умови інші категорії пенсіонерів.

Міністерство розвитку громад і територій України не підтримує зазначений законопроект. Міністерство зазначає, що Кабінетом Міністрів України 03.04.2019 р. схвалено Концепцію розвитку гірських територій українських Карпат, з урахуванням положень якої та на виконання Указу Президента України від 22.07.2019 № 543/2019 “Про розвиток регіону українських Карпат” вже прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2019 р. № 880 “Про затвердження Державної програми розвитку регіону українських Карпат на 2020-2022 роки”.

Стосовно збереження адміністративно-територіального устрою гірських та високогірних населених пунктів України, то Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р, передбачено формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад. І нею не передбачається скорочення навчальних, медичних, культурних закладів при утворенні об’єднаних територіальних громад у гірській місцевості.

Національна академія педагогічних наук України не має зауважень і пропозицій до зазначеного законопроекту.

Головне науково-експертне управління за результатами експертизи законопроекту висловило низку концептуальних зауважень щодо його положень.

Одне з них стосується пропозиції надати право пільгового вступу до вищого навчального закладу **особам, які безпосередньо не мають статусу** і не належать до осіб, що проживають і працюють (навчаються) на території населеного пункту, якому надано статус гірського або високогірного населеного пункту, **а лише їх батьки** мають такий статус. Це положення виглядає сумнівним. Головне науково-експертне управління зауважує, що за змістом припису ч. 3 ст. 44 Закону України “Про вищу освіту”, до якого пропонуються зміни, суб’єктом – отримувачем відповідної преференції є безпосередньо особа, яка має належний статус, а не будь-яка інша особа, що має певне (у даному випадку родинне) відношення до особи, яка має відповідний статус.

Також зауваження, що стосується освіти – це стосовно положення про “право брати участь у конкурсі за результатами вступних іспитів з конкурсних предметів у вищому навчальному закладі у межах установлених квот прийому до вищих навчальних закладів (наукових установ) України (за їх вибором)” (нова ч. 4 ст. 6 Закону). Таке право, на думку експертів, доцільно поширити на усіх осіб, які мають статус особи, що проживає на території населеного пункту, якому надано статус гірського, а не лише тим особам, які проживають та навчаються на території такого населеного пункту. Адже, враховуючи специфіку таких населених пунктів, **його жителі** можуть з цілком об’єктивних причин (відсутність відповідного освітнього закладу тощо) **навчатися у відповідному освітньому закладі, розташованому в іншому населеному пункті, який не відноситься до категорії гірських.**

Також необхідно змінити стару термінологію “вищий навчальний заклад” на “заклад вищої освіти”, що відповідатиме термінології, яка вживається у Законі України “Про вищу освіту”.

Також зауважують, що супровідні до проекту документи не містять належного фінансово-економічного обґрунтування (з конкретними розрахунками) внесеної законодавчої пропозиції, обмежуючись лише тезою, що “додаткові видатки у 2020 році повинні бути передбачені у державному бюджету, які можуть бути профінансовані за рахунок недопущення укриття податків і зборів у тіньовому секторі економіки та офшорних зонах, що дасть можливість збільшити надходження до зведеного бюджету та фондів загальнообов’язкового державного соціального страхування за кожний місяць у сумі понад 18,2 млрд. грн., а також за рахунок перерозподілу видатків державного бюджету” (п. 5 пояснювальної записки). Відтак не враховані вимоги ст. 27 Бюджетного кодексу України та ст. 91 Регламенту Верховної Ради України щодо надання до законопроекту належного фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки).

Оскільки Кабінет Міністрів України розробляє проект закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, щодо внесеного законопроекту доцільно отримати висновок Уряду.

Враховуючи вищезазначене, Комітет Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій **в и р і ш и в:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення державних гарантій для громадян, які проживають в гірських та високогірних населених пунктах” (реєстр. № 2003 від 03.09.2019), поданий народними депутатами України Шкрум А.І., Волинцем М.Я., Івченком В.Є., Соболевим С.В., Цимбалюком М.М., Пузійчуком А.В., Мейдичем О.Л., Немирею Г.М., Кабаченком В.В., Наливайченком В.О., повернути на доопрацювання.

2. Рішення Комітету надіслати до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Голова Комітету

С.В. Бабак